40. Tiistaina 14 päivänä huhtikuuta 1992

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi leimaverolain 54 ja 88 §:n muuttamisesta 1402

Hallituksen esitys n:o 3
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

2) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain 61 ja 64 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahalain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 12
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 1

3) Ehdotus laiksi Tšekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 1403

Hallituksen esitys n:o 225/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 2

4) Ehdotus laiksi Martinselkosen luonnonsuojelualueesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 13
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

5) Ehdotukset laeiksi taiteen perusopetuksesta sekä peruskoululain 26 §:n ja lukiolain 18 §:n muuttamisesta 1412

Hallituksen esitys n:o 211/1991 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

S.

Ainoa käsittely:

6) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1990 1412

Mainittu kertomus (K 10/1991 vp)
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen käsittely:

7) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta 1417

Hallituksen esitys n:o 26
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 4

Pöydällepanoa varten esitellään:

8) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4 hallituksen esityksestä laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a §:n muuttamisesta (HE 34) ..... „

9) Talousvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä laiksi osakeyhtiölain 3 a luvun 3 ja 4 §:n muuttamisesta (HE 33) ..... „

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 11 hallituksen esityksestä laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 30) ..... „

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat E. Aho, Andersson, Antvuori, Astala, Dromberg, Hacklin, Hautala, Helle, Jaakonsaari, Järvilahti, Kanerva, Kankaanniemi, Kuuskoski, Lahtinen, Lamminen, Lax, Lehtosaari, P. Leppänen, Lipponen, Louekoski, Moilanen, Myller, Niinistö, Nordman, Nyby, Näsi, Ollila, Pelttari, Perho-Santala, S. Pietikäinen, Pykäläinen, Ranta, Rossi, Räty, Rönnholm, Saastamoinen, Salolainen, Särkijärvi, Takala, Tennilä, Uosukainen, Westerlund ja Viinanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuu ed. S. Pietikäinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Astala ja Nyby, virkatehtävien vuoksi edustajat Dromberg, Hacklin, Kanerva, Salolainen ja Särkijärvi sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat E. Aho, Antvuori, Hautala, Jaakonsaari, Järvilahti, Kankaanniemi, Lahtinen, Lamminen, Lax, Lehtosaari, P. Leppänen, Lipponen, Nordman, Näsi, Ollila, Pelttari, Perho-Santala, Pesälä, Ranta, Räty, Rönnholm, Takala, Tennilä, Uosukainen, Viinanen ja Westerlund.

Kirjalliset kysymykset

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 61 ja 74. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi leimaverolain 54 ja 88 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 3
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 10

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotukset laeiksi sairausvakuutuslain 61 ja 64 §:n muuttamisesta ja kuntoutusrahalain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 12
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 1

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Nyt esitetään uutta järjestelyä, jossa avustuskassalle voidaan antaa oikeus työpaikan sairaskassana silloinkin, kun sen toimintapiiriin kuuluu usean työnantajan työntekijöitä, vaikka nämä työnantajat eivät ole konsernisuhteessa keskenään. Tämä järjestely on tullut tarpeelliseksi sen jälkeen, kun monet yhtiöt ovat yhtiöittäneet toimintaansa ja tämä on johtanut siihen, että sairaskassat on jouduttu hajottamaan. Nyt tämä mahdollistaa sen, että sairaskassatoimintaa voidaan jatkaa. Tältä osin esitys on perusteltu ja sekin osa, että yhteistä työntekijämäärää nostetaan 200:sta 300:aan.

Muut hallituksen esitykset, joita se suunnittelee sairausvakuutuslain muuttamiseksi, ovat paljon suuremman luokan kysymyksiä. Kun hallitus aikoo leikata 400 miljoonaa markkaa sairausvakuutusetuuksista, voi todeta, että tämä on erittäin iso leikkaus sen jälkeen, kun jo vuoden alusta on omavastuuosuuksia ja sairauspäivärahoja leikattu.

Mutta vasemmistoliiton ryhmän mielestä löytyy sairausvakuutuslaista jonkin verran leikattavaa. Viime vuoden tilastot kertovat, että yli 1 000 markan sairauspäivärahaa eli 25 000

markkaa kuukaudessa maksettiin 66 henkilölle. Tällaisen päivärahan saa silloin, kun palkkatulo on ollut yli 60 000 markkaa kuukautta kohti laskettuna. Jos nyt todella halutaan leikata sieltä, missä on, arvoisat keskustan edustajat, tästä asiasta vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on valmis keskustelemaan, että asetetaan suurille sairauspäivärahoille ja vanhempainrahoille katto.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi Tšekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa sairaanhoidon antamisesta tilapäisen oleskelun aikana tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Osittain kolmas, osittain ainoa käsittely
Hallituksen esitys n:o 225/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 2

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan ja sen kuluessa on esitettävä kaikki ehdotukset, jotka halutaan asiassa tehdä. Sen jälkeen tehdään päätös lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä noudattamalla valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 1 momentissa ja 69 §:n 1 momentissa olevia säännöksiä niiden tapausten varalta, jolloin valtiosopimus koskee perustuslakia. Lakiehdotus katsotaan rauenneeksi, jollei sitä kannata vähintään 2/3 annetuista äänistä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvästä ehdotuksesta, joka koskee sopimuksen niiden määräysten hyväksymistä, jotka vaativat eduskunnan suostumuksen.

Menettelytapa hyväksytään.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään yksimielisesti.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön ensimmäiseen ponteen sisältyvä ehdotus hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi Martinselkosen luonnonsuojelualueesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 13
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 1

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S e p p ä n e n: Arvoisa puhemies! Opposition kansanedustajana eduskunnan puhujalavaa joutuu usein käyttämään hallituksen arvosteluun. Mieleni tekisi tässäkin yhteydessä arvostella pääministeri Ahoa siitä, miten hän makaa rähmällään suomalaisten pankkien ja pankinjohtajien edessä. Mutta se ei ehkä tämän asian käsittelyn yhteydessä kuulu asiaan.

Tämän asian yhteydessä haluan kiinnittää huomiota siihen, että hallitus tekee jotakin hyvääkin. Siinä mielessä haluan tuoda esille, että oppositio ei kaikkea arvostele, mitä hallitus esittää, vaan antaa hallitukselle myös tunnustusta silloin, kun se on tarpeen. Tässä tilanteessa pidän myönteisenä sitä, että hallitus ehdottaa perustettavaksi Suomussalmen kuntaan Martinselkosen luonnonsuojelualueen. Asia on ollut eduskunnan ympäristövaliokunnan käsiteltävänä, eikä ole esiintynyt ääniä sen puolesta, että luonnonsuojelualuetta ei perustettaisi.

Martinselkosen alueen keskeinen suojelutavoite on saloalueen säilyttäminen mahdollisimman luonnontilaisena ja erämaanoloisena. Tässä mielessä on perusteltua, että perustetaan nimenomaan luonnonsuojelualue eikä kansallispuistoa. Luonnonsuojelualueeseen kohdistuu vähemmän julkista ja yleistä käyttöä kuin suunnitellaan kohdistuvan kansallispuiston käyttöön, eli kansallispuisto on enemmän taloudellinen yksikkö, enemmän elinkeinopoliittinen yksikkö kuin luonnonsuojelualue, jolla täytyykin säilyttää ja suojella luontoa ihmiseltä perusteellisemmin kuin on kansallispuistotapauksessa mahdollista.

Tämän luonnonsuojelualueen perustamiseen ei liity erityisiä ongelmia myöskään maanomistuksen näkökulmasta, koska ne yksityiset palstat, joita luonnonsuojelualueella on, ovat useissa tapauksissa käyttämättömiä ja ne voidaan lunastaa valtiolle ilman, että omistajilla on erityistä talouskäyttöä luonnonniityille ja muille vastaaville yksityisille palstoille.

Tämän luonnonsuojelualueen yhteydessä otetaan käyttöön periaate, että luonnonsuojelualueella sallitaan metsästys — kuten lain perusteluissa sanotaan — "metsästys, joka tapahtuu kestävän käytön periaatteen mukaisesti". Metsästys tapahtuu metsähallituksen luvalla, ja metsähallituksen lupaa metsästykselle luonnonsuojelualueella tarvitaan sekä paikkakuntalaisille että ulkopaikkakuntalaisille. Luonnonsuojelualueella tulee metsästys mahdolliseksi siis myös ulkopaikkakuntalaisille. Tämä tuo luonnonsuojelualueelle tietyn taloudellisen ja elinkeinopoliittisen käytön. On harkittava, onko tämä viisasta.

Ympäristövaliokunnassa olemme harkinneet, että se olisi viisasta nimenomaan siitä näkökulmasta, että se tapahtuisi pienimuotoisesti, ja lakiehdotuksen perusteluissa sanotaan, että "sen tulee tapahtua kestävästi riistakantojen sallimissa rajoissa ja mahdollisimman pienimuotoisena". Tältä pohjalta voidaan ajatella, että säilytetään luonnonsuojelualueet myös niillä maamme rajaseutualueilla, joille niitä perustetaan, sellaisina, että ihmisten taloudellinen toiminta on mahdollista emmekä me vie alueelta toimintaedellytyksiä tällaisia alueita perustamalla.

Tässä yhteydessä haluan kiinnittää huomiota siihen, että luonnonsuojelualueet ja kansallispuistot on perustettu pääasiassa maamme pohjoisiin ja itäisiin osiin, raja-alueille, sellaisille alueille, missä on vähemmän ihmisiä. Toki meillä on arvokkaita, luonnonarvojen näkökulmasta tärkeitä alueita myös Etelä-Suomessa. Lähin sellainen alue on Nuuksiossa, noin 30 kilometriä Helsingistä. Siellä on alue, joka mielestäni niin ikään täytyisi suojella ihmisiltä, jolla pitäisi toteuttaa luonnon kestävän käytön periaatteita niin, että sitä ei tuhottaisi esimerkiksi metsän hakkuulla eikä sellaisilla toimilla, joilla ihminen on Etelä-Suomen luonnon pääosin jo tuhonnut.

Tässä yhteydessä ehdotan, arvoisa puhemies, että hyväksyessään lakiehdotuksen eduskunta hyväksyy päätöksen perusteluissa lausuttavaksi seuraavaa:

"Hyväksyessään lakiehdotuksen Martinselkosen luonnonsuojelualueen perustamisesta eduskunta toteaa, että luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja maassamme tarvitaan alkuperäisluonnon suojelemiseksi ihmisiltä.

Samalla eduskunta kiinnittää hallituksen huomion siihen, että näitä alueita on perustettu etupäässä maan pohjoisiin osiin sekä raja-alueille.

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle ensi tilassa esityksiä tällaisten alueiden perustamiseksi myös Etelä-Suomeen, että Nuuksion alueelle perustetaan kansallispuisto ja että kyseisen alueen maanomistajien kanssa ruvetaan välittömästi neuvottelemaan kansallispuistojärjestelyistä.

Eduskunta edellyttää, että hallitus myös aloittaa välittömästi neuvottelut kuntien kanssa alueen kaavoituksen perusteista."

Ehdotan siis tämän perustelulausuman hyväksyttäväksi.

Pidän hyvin tärkeänä sitä, että tässä yhteydessä ruvetaan keskustelemaan myös niistä kysymyksistä, jotka liittyvät Etelä-Suomen luonnonsuojeluun. Mielestäni Nuuksio on tällä hetkellä vakavasti uhattuna. Esimerkiksi Kirkkonummen kunnassa ollaan käynnistämässä kaavoitus, joka saattaa estää tulevan luonnonsuojelu- tai kansallispuistokäytön. Tämän takia hallituksen olisi pikaisesti ryhdyttävä toimenpiteisiin sekä keskustelemalla kaavoittajien kanssa että myös vähitellen hankkimalla omistukseensa alueen maita. Tässä mielessä asian eteenpäinvieminen ei siedä viivyttelyä. Sen takia pidän erittäin tärkeänä, että eduskunta ilmaisisi tahtonsa kysymyksessä, ei perustaisi luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja vain maan pohjoisiin osiin, niin kuin nyt ollaan perustamassa luonnonsuojelualue Martinselkoseen, vaan ottaisi rohkeasti kantaa myös Etelä-Suomessa olevan luonnon puolesta.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppäsen puheenvuoron se kohta, jossa hän yritteli puolustella ympäristövaliokunnan kannanottoja metsästyksen sallimisessa, oli minusta huono ja olen siitä eri mieltä. Luonnonsuojelualueet olisi pitänyt suojella täysin metsästykseltä ja pitää metsästysalueet erillään.

Olen kuitenkin ed. Seppäsen perustelulausuman kannalla. Olen täysin samaa mieltä siitä, että nimenomaan Etelä-Suomeen tarvittaisiin luonnonsuojelualueita huomattavasti enemmän kuin niitä nykyisin on.

Haluaisin lisätä siihen vielä sen, että lopullisena tavoitteena tulisi olla, että luonnonsuojelu-

alueet olisi kautta maan yhdistetty toisiinsa eräänlaisilla viherkäytävillä, jotka nekin olisivat ihmisiltä suojattuja.

Ed. Varpasuo (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Seppänen puuttui tärkeään asiaan, mutta siitä huolimatta ihmettelen sitä, että ed. Seppänen esittää ponnessaan, joka liittyy lakiin Martinselkosen luonnonsuojelualueesta, kolmannessa kappaleessa ponnen, joka liittyy selkeästi aivan muuhun asiaan eli mahdolliseen Nuuksion alueen käyttöön. Ihmettelen sitä, että se on yleensä hyväksytty nyt tänne työjärjestyksen mukaan esitettäväksi, koska minun mielestäni sitä ei pitäisi missään tapauksessa esittää tässä yhteydessä. Sitä ei ole ollenkaan selvitetty, ja tällaisen lausuman ottaminen eduskunnassa esiin on kyllä minun nähdäkseni työjärjestyksen vastaista, koska sitä ei ole ollenkaan Martinselkosen lain yhteydessä käsitelty ja eduskunta ei voi ottaa tässä yhteydessä tällaiseen asiaan kantaa.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Seppäsen perustelulausuman toisessa kappaleessa kiinnitetään huomiota siihen, että näitä alueita on perustettu etupäässä maan pohjoisiin osiin sekä raja-alueille. Asia on todella näin, mutta tähän on ihan selkeä selitys ja se lähtee siitä, että pohjoisosassa maatamme on ollut valtion maita ja kansallispuiston perustaminen valtion maalle on käytännössä mahdollista. Sen sijaan silloin kun liikutaan yksityisten mailla, tarvitaan tietyt toimenpiteet, joilla se maa hankitaan valtion omistukseen, ja siinä tarvitaan ennen kaikkea rahaa.

Ed. Seppänen, tässä perustelulausumassa unohdetaan kokonaan se, että ei ole mahdollista kansallispuiston perustaminen muualle kuin valtion omistamalle maalle. Jos halutaan mennä muille maille, niin silloin pitää olla rahaa. Tässä ponnessa ei puhuta rahasta sanaakaan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin viime kerralla täällä asiaa käsiteltäessä totesin, Pohjois-Suomen metsistä on jo 25 prosenttia eri tavalla suojeltuna joko täysin raaka-ainekäytön ulkopuolella tai osittain. Jos näitä linjoja noudatetaan, niin meillä on pian koko Suomesta 25—30 prosenttia suojeltuna. Kun otetaan huomioon, että meillä teollisuuspuun käyttöön tarvitaan 70 miljoonasta kasvukuutiosta 50 miljoonaa kuutiota, ja kun vihreät katsovat, että pitäisi polttopuutakin sieltä ottaa, niin loppujen lopuksi meille tulee tulevaisuudessa käymään niin, että meillä on metsät suojeltu siten, että meillä ei riitä puuta edes teollisuuden raaka-aineeksi, saati sitten niihin polttopuusysteemeihin.

Tämän vuoksi lähden siitä, että luonnonsuojelualueiden jatkuvasta kasvattamisesta pitää luopua. Erityisesti ed. Seppäsen näkemys on populistinen. Hän puhuu Nuuksiosta sen vuoksi, että Etelä-Suomen kansanedustajat olisi pakotettu mukaan, mutta samalla myös muusta suojelusta. Minä en henkilökohtaisesti lähde ainakaan tukemaan tätä. En tiedä, lähtevätkö muut ryhmän kansanedustajat tukemaan tämän tyyppisiä populistisia ehdotuksia.

Ed. Karhunen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen kiinnitti ponnessaan ja puheenvuorossaan huomiota hyvin tärkeään asiaan eli siihen, että Etelä-Suomesta puuttuu lähes kokonaan selkeät valtion asettamat luonnonsuojelutavoitteet ja -alueet. Täällä Etelä-Suomessahan kuitenkin kaikkein tärkeintä olisi luonnon suojeleminen, sillä täällä rakentamattomaan luontoon kohdistuu kaikkein suurimmat paineet ja kaikkein suurin halu on käyttää esimerkiksi viimeisetkin yhtenäiset metsäalueet hyödyksi.

Pidän myös hyvin tärkeänä, että Nuuksion alueen käsittelyä kiirehdittäisiin myös valtion suunnalta.

Mutta toisaalta taas pidän hyvin ymmärrettävänä sitä, että viime aikoina, edellistä hallituskautta lukuunottamatta, edelliset 20 vuotta on näitä alueita perustettu lähinnä pohjoiseen ja Lappiin, koska tähän aina liittyy maa-alueiden ostamista ja lunastamista ja valtio näin saa siirrettyä rahaa pohjoiseen täältä Uudeltamaalta ja näin tuettua jälleen pohjoisen kuntia, mikä on hyvin yleistä ollut monien aikaisempien hallitusten toiminnassa muillakin saroilla kuin vain luonnonsuojelussa.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Martinselkosen luonnonsuojelualueen perustamista koskevan lakiesityksen lähetekeskustelussa käytin puheenvuoron, jossa luonnollisesti asetuin voimakkaasti puolustamaan tätä lakiesitystä ja samalla esitin kuitenkin koko joukon toivomuksia, että valiokunnassa olisi mietitty sitä, että lausumalla jotain yksilöidympää olisi viety ehkä tätä suojeluhanketta vielä aimo askel pitemmälle eli eduskunta olisi voinut käyttää tässä yhteydes-

sä sille kuuluvaa valtaa pikkuisen laajemmin kuin nyt on tapahtunut.

Valiokunnan mietintöhän sinänsä on erinomaisen myönteinen. Siinä todetaan, mistä on kysymys, ja sitten päädytään toteamaan, että puolletaan lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Arvoisa puhemies! Tähän voisi löytää vähän laajempaa substanssia. Jotta tämä viestini menisi ainakin virkamiehille, jotka vievät asiaa eteenpäin, heidän huomioonsa, tuon eräitä asioita vielä kerran esille.

Ensinnäkin kiinnitän jälleen kerran huomiota siihen, että Martinselkosen alueen toinen puoli kuuluu poronhoitoalueeseen ja valtakunnanrajan puoleinen osa on tuon poronhoitoalueen ulkopuolella. Tämän lakiesityksen perustelujen mukaan sallittaisiin poronhoito edelleen tällä alueella, mitä vastaan minulla ei sinänsä ole mitään. Mutta totean, että luonnonsuojelullisesti ja tieteellisesti muodostuu aika mielenkiintoinen asetelma, jos tuolla alueella olevaa poroaitaa ei sen nykyisestä sijaintipaikasta muuteta toiseksi eli siirretä valtakunnanrajan tuntumaan. Tästä olisi tietysti valiokunta voinut lausua terävän kannanoton.

Aivan samalla tavalla valiokunta olisi voinut kiinnittää huomiota siihen, että tämä alue on yksi niitä alueita Suomessa, missä esiintyy tälläkin hetkellä kaikkia neljää suurpetolajia. Karhun osalta tällä alueella voidaan jopa puhua selkeästi omasta kannasta. Nyt olisi tietysti voinut tehdä semmoisen suorastaan vallankumouksellisen liikkeen, että valiokunta olisi mietinnössään todennut, että se katsoo, että tällä alueella tulee suurpetojen olla rauhoitettuja. Tällä olisi ollut aivan erikoista merkitystä siinä mielessä, että ahmahan on jo muutoin rauhoitettu, mutta kun siellä muuten metsästetään, niin siinä ohessa metsästetään myös ahmoja, sattumalta. Tämmöisiä lipsahduksia sattuu eräille, että ahmakin tulee saalistettavien lajien joukkoon.

Tässä katsannossa ylipäätään kaikilla luonnonsuojelualueilla pitäisi päästä hyvin edistykselliselle linjalle, siihen että suojelualueilla suurpedot ovat rauhoitettuja. Se on kansainvälisestikin keskeinen pyrkimys tällä hetkellä. Jopa Itä-Afrikan valtiot ovat tässä suhteessa huomattavasti Suomea edellä. En kuitenkaan ole tuonut tänne pontta äänestettäväksi tässä yhteydessä. Uskon, että valistunut ympäristöministeri virkamiehistöineen hoitaa tätä asiaa jatkossa niin, että asia hoitaantuu sitä tietä kuntoon.

Sitten, arvoisa puhemies, kiinnitän huomiota siihen asiaan, johon tässä jo muutamassa puheenvuorossa on kiinnitetty huomiota. Erikoisesti ed. Paloheimo äsken totesi, että itse asiassa tällaisten luonnonsuojelualueiden tuleekin muodostaa verkosto ja niitä tulee yhdistää käytävillä toisiinsa, niin että se eliöstö, joka siellä elää, löytää aina sopivan elinympäristön. Tässä suhteessa tämä alue olisi ollut hyvin mielenkiintoista yhdistää kannanotolla jo tässä vaiheessa Suomussalmen kunnan eteläosassa sijaitsevaan Murhijärven alueeseen, josta edellisen eduskunnan aikana käytiin tässä talossa erittäin paljon keskustelua. Nythän tuo yhteys on rajantakainen, mutta sitä uhkaavat metsien hakkuut välittömästi itärajamme takana. Siis tässä suhteessakin valiokunta tavallaan jätti eräänlaisen mahdollisuuden käyttämättä.

Sitten, arvoisa puhemies, ed. Seppänen täällä on esittänyt pontta, ja sitä on arvosteltu, että se ei kuulu asiaan. Minä olen tässä suhteessa aivan toista mieltä, toista mieltä kuin ed. Varpasuo äsken oli. Minun mielestäni kaikki luonnonsuojelualueet Suomessa kuuluvat luonnonsuojelualueiden instituutioon. Silloin kun käsitellään yhtä, silloin institutionaalisesti käsitellään kaikkia, myös niitä, jotka ovat epähuomiossa jääneet perustamatta. Tällainen hanke on juuri Nuuksion alue, missä on minun tietääkseni melkoiset hakkuutkin käynnissä tällä hetkellä. Siinä suhteessa tuolla hankkeella on kiire, ja toivon, että tuo ponsi, vaikka sen kohde onkin vähän vaalipiirini ulkopuolella, tulisi mahdollisimman suurella enemmistöllä hyväksytyksi.

Sitten ed. Aittoniemelle: Minä hartaasti toivon, että teille riittää puuta hakattavaksi Suomessa. Nyt on sillä tavalla, että sitä on noin 30 miljoonaa kuutiota vuodessa hakkuusäästönä olemassa. Tämän luonnonsuojelualueen perustamisella sitä potentiaalia ei muuteta edes niin paljon, että se olisi helposti numeroina, desimaalilukuna, ilmaistavissa, ei myöskään jos Nuuksion alue perustetaan. Vaikka olettekin hyvin voimiltanne uljas ja etevä ja hyvä, niin epäilen, että te ette tuota 30:tä miljoonaa kuutiota vuodessa onnistu eduskuntatyön ohella toteuttamaan ja sillä tavalla tämä teidän huolennekin on aiheeton.

Ed. S. Pietikäinen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiitän ed. Pulliaista, joka oli

hetken täältä kadoksissa viime viikolla, ja luulin, että hän on eksynyt Martinselkoseen ja joutunut susien ruoaksi siellä. Olin hyvin iloinen, kun tapasin täällä ed. Pulliaisen ja kättelimme tuossa ystävällisesti.

Rouva puhemies! Sanoisin, että puheet 30 miljoonan kuution ylituotannosta teollisuuspuussa eivät pidä paikkaansa. Siinä laskennassa on suuri osa nyt jo suojeluksessa olevia metsäalueita, ja nämä alueet vähentävät todellisuudessa merkittävästi laskettua puun kasvutuotantoa. Kaiken lisäksi jos lähdetään siitä, että meidän pitäisi lähteä nyt myös polttopuuta ottamaan metsästä, mistä sitä otetaan, jos tätä systeemiä jatketaan, mitä ed. Pulliainen esittää, muodostetaan yhtenäisiä laajoja luonnonsuojelualueita, niin että kärpästen ei tarvitsisi etsiä elinkumppaniaan niin epätoivoisesti kuin tänä päivänä? Hänhän puhui eliölajien elämisen mahdollisuuksista.

Minä hyväksyn ne luonnonsuojelualueet, mitkä on tehty tähän saakka, ja myös Lapissa, mutta se pyrkimys, mikä eräillä piireillä on, on kohtuuton. Meidän täytyy ajatella tätä maata myös elämisen ja teollisuuden kannalta eikä lähteä nippa nappa niihin systeemeihin, joissa juuri ja juuri puu riittää, koska meidän pitää tulevaisuudessa tuotantoamme myös lisätä, jotta kansallinen hyvinvointi pystytään ylläpitämään. Me etsimme sen juuri metsästä, mistäs muualta, mutta ei luonnonsuojelu- eikä kärpäsalueilta.

Ed. Kasurinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoron johdosta totean, että käsitykseni mukaan meidän puuvarantomme tällä hetkellä on kohtuullisen hyvä. Mutta saadaanko se meidän paperiteollisuutemme käyttöön, siinä esteet ovat olemassa. Minä toivon, että ed. Aittoniemi erottaisi nämä kaksi asiaa toisistaan eikä ampuisi, minne sattuu.

Mitä tulee ed. Pulliaisen puheenvuoroon, jossa hän kiinnitti huomiotamme suurpetojen suojeluun suojelualueilla, oma ajatuksenkulkuni kulkee samoja suuntia ed. Pulliaisen ajatusten kanssa. Olisinkin toivonut, että ed. Pulliainen olisi jättänyt tältä osin oman ponsiesityksensä, johon olisimme voineet eduskunnassa ottaa kantaa sillä tavalla, että ympäristöministeriössä nimenomaan tätä kysymystä lähdettäisiin katselemaan uudella tavalla. Ei riitä käsitykseni mukaan Suomessa se, että meillä on erilaisia eläinpuistoja, joissa luonnonomaisissa olosuhteissa voimme käydä näitä suurpetoja katsomassa. Minusta luonnon rikkauteen kuuluvat kaikilta osiltaan myös nämä eläimet, ja näin ollen toivoisin, että tältä osin ryhdytään toimenpiteisiin, jotta meillä tietty kanta säilyisi myös tulevina vuosina.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä toivon, ettei tätä ed. Seppäsen pontta eduskunta hyväksyisi. Minusta tämä, mitä tulee Nuuksion alueeseen, on aika vaikeasti määriteltävissä. Nuuksion alue, jota tässä tarkoitetaan, ei ole kovinkaan yksiselitteinen: Onko se se Nuuksion kylä Espoon kaupungissa, jossa valtio ymmärtääkseni ei omista ehkä jotain satunnaisia paloja lukuunottamatta lainkaan maata? Vai tarkoittaako hän sitä valtion omistamaa Tervalammin retkeilyaluetta, reilua 1 000 hehtaaria, joka pääosin ei ole lainkaan Nuuksiossa, vaan Vihdin puolella? Vai tarkoitetaanko tällä Seutukaavaliiton ylläpitämää käsitettä ns. Nuuksion järviylänköalueesta, joka ulottuu Espoon, Kirkkonummen ja Vihdin alueelle? Siellä on noin 22 000 hehtaaria pääasiassa yksityisten omistamaa, mutta aika lailla myös kaupunkien ja seurakuntien omistamaa maata, jolla alueella asuu 4 000 asukasta ja taitaa olla myös 1 000—2 000 loma-asuntoa.

Toivon, että eduskunta ei hyväksyisi näin ylimalkaisesti esitettyä pontta asiasta, jonka tulkitseminen tulisi olemaan äärimmäisen vaikeaa.

Ed. Viljanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastustan ed. Seppäsen ponsiesitystä juuri näillä perusteilla, mitä ed. Vanhanen mainitsi, eikä tämä tässä yhteydessä kuulu päätöksenalaisena olevaan asiaan. Tämän alueen epämääräisyys, niin kuin ed. Vanhanen juuri mainitsi, on eräs kysymys, joka pitäisi selvittää. Koska Nuuksion alueen, mikä yleensä käsitetään Nuuksion järviylängöksi, omistavat yksityiset maanomistajat, ei ole edellytyksiä luonnonsuojelualueen tai kansallispuiston perustamiseksi, jota puheena oleva Martinselkosen alue nähdäkseni tahtoo käsittää.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Aittoniemen vastauspuheenvuoron johdosta. Hän aloitti kertomalla, kuinka hän on kätellyt ed. Pulliaista, kun ed. Pulliainen on palannut Martinselkosesta (Ed. Rinne: Tanssii susien kanssa!) — tanssimasta susien kanssa. — Tämä johtuu yksinomaan ed. Aittoniemen presidentinvaalikampanjasta, että hän kiirehtii kättelemään

kaikkia ihmisiä, jotka tulevat vastaan. Tässä on kysymys yksinkertaisesti populismista, jota ed. Aittoniemi syvästi inhoaa.

Parasta, mitä hän on sanonut tänään täällä, on eräs välihuuto, kun hän huusi, että "koko maa vain luonnonsuojelualueeksi". Siihen ed. Kekkonen ja minä heti totesimme, että "nyt hän on oikeilla jäljillä".

Kun hän puhuu maan puunkäytöstä ja siitä, että ei ole riittävästi puuraaka-ainetta puunjalostusteollisuuteen näitten luonnonsuojelualueitten perustamisen takia, niin siinä hän on peräti väärässä. Meillä on riittävästi puuraaka-ainetta puunjalostusteollisuudelle tällä hetkellä, kunhan se käytettäisiin vain oikein. Meillä on sen lisäksi riittävästi energiatuotantoon, ja meidän luonnonsuojelualueemme, jotka, ed. Aittoniemi, tällä hetkellä ovat 3 prosenttia maan pinta-alasta, eivät ole sitä luokkaa kuin maailmassa yleensä katsottaisiin tarpeelliseksi eli 10:tä prosenttia. Koska Suomi on harvaanasuttu maa, niin tämä on häpeällisen vähän. Luonnonsuojelualueet pitäisi kolminkertaistaa nykyisestään, jotta oltaisiin sellaisella tasolla, jota kehtaisi kansainvälisesti esitellä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on arvosteltu sitä, että alue, josta puhutaan, Nuuksion alue, ei olisi riittävän tarkasti rajattu. Ed. Vanhanen esitteli 1 x 2 -vaihtoehdot, minä kannattaisin niistä suurin piirtein ehdotusta 2, eli se on suurin piirtein Nuuksion ylänköalue, joka myös Suomen luonnonsuojeluliiton erilaisissa selvityksissä on todettu luonnoltaan ainutlaatuiseksi. Tässä mielessä tämä perustelulausuma ei ota kantaa tarkkaan alueeseen. Perustetaan tämä kansallispuisto sellaiselle alueelle, missä maat saadaan hankittua tai maanomistajien kanssa voidaan siitä sopia. Eli tässä mielessä tämä on toivomus, jonka toivotaan olevan hallituksen toiminnan perustana. Siinä mielessä tämän tarkempaa toivomusta tässä vaiheessa ei tarvitse esittää, koska maanomistussuhteet ovat edelleen epäselvät ja tulevat vaikuttamaan tämän alueen lopulliseen muotoutumiseen.

Mitä tulee ed. Pulliaisen täällä esittämiin perusteisiin, niin tuntuu siltä, että ainakin susien metsästys tällä alueella olisi suojattu, koska on tarkoitus, että metsähallitus myöntäisi lupia kestävän käytön periaatteiden mukaan pienimuotoiseen metsästykseen. Minä luulen, että susia ei ainakaan voi metsästää pienimuotoisesti ja ne olisivat tältä osin turvattuja eikä metsähallitus voisi sellaisia lupia myöntää. Mutta voi olla, että muut suurpedot ovatkin enemmän uhattuina kuin sudet tämän periaatteen mukaisesti. Olisin toivonut ja arvelinkin, että ed. Pulliainen jättäisi tästä perustelulausuman tässä yhteydessä hyväksyttäväksi.

Mitä tulee ed. Aittoniemeen, niin hänelle haluaisin todeta, että puuta meillä kyllä riittää.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Paloheimon viittauksen johdosta täytyy todeta, että näillä ed. Aittoniemen kättelyillä on ollut näemmä tehoakin, kun vihreiden kannattajakunnassa löytyy gallupeissa laajaa tukea myös Sulo Aittoniemen presidenttiehdokkuudelle. En tiedä, antaako se paremman todistuksen vihreiden kannattajien poliittisista näkemyksistä vai ed. Aittoniemen ekologisesta näkemyksestä. Molemmat lienevät aika arveluttavia.

Mutta varsinaisen vastauksen pyysin ed. Vanhasen näkemyksiin. Tässä ed. Seppäsen ponsiesityksessähän on ensisijaisena kuitenkin tuo peruskysymys, että Etelä-Suomestakin pitäisi varata suojelualueita ja kansallispuistoja. Nuuksio on mainittu yhtenä esimerkkinä eikä luonnollisestikaan voi olla tarkkaan rajattuna tässä toivomusponnessa.

Etelä-Suomesta löytyy vielä joitakin laajoja yhtenäisiä rakentamattomia alueita, joiden suojelulla on huomattavasti kovempi kiire kuin näillä Lapin alueilla. Esimerkiksi eteläisessä Hämeessä on Lopen — Tammelan kuntien alueella Kerityn Pernunnummen alue, joka tulisi joko kansallispuistona tai retkeilyalueena varata tulevien sukupolvien käyttöön. Vielä muutamia tällaisia löytyy Etelä-Suomesta, ja toteuttamistoimiin tulisi hallituksen ryhtyä. Jotta näiden maa-alueiden hankintaan riittäisi valtion varoja, pitäisi pikaisesti taas rantojensuojeluohjelmasta vapauttaa valtion rahoja eli säätää tehokas rantojensuojelulainsäädäntö ilman, että jouduttaisiin maksamaan isännille suuria summia rahaa siitä, että mökkejä ei rakenneta joka niemeen, notkoon ja saarelmaan.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen kiinnitti huomiota siihen, voitaisiinko pienimuotoisesti harjoittaa susien metsästystä Martinselkosen alueella. Minä voin kertoa ed. Seppäselle, että kun olin Helsingin yliopiston palveluksessa täällä kaupungissa Viikin laitoksilla, niin Suomussalmen vallesmannin kanslisti soitti minulle ja sanoi, että

täällä on tapettu pienimuotoinen susi ja voisiko professori tutkia sitä. Minä sanoin, että sehän vallan mainiosti käy, jos arvoisa leidi lähettää tämän pienimuotoisen suden minulle tutkittavaksi. Se tuli postipakettina ja, arvoisa ed. Seppänen, se oli naali. Eli nyt on todella pelättävissä, että harrastetaan sekä pienimuotoisesti että pienimuotoisten susien metsästystä, jolloin kuitenkaan ei ole suden metsästäjä. Sen takia on tavallaan vahinko, että en rämäkkää pontta esittänyt tähän, mutta siihen oli inhimilliset syyt.

Ed. Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustajat Seppänen ja Koskinen puhuivat nimenomaan kansallispuistosta, niin oma käsitykseni Nuuksion järviylängön alueen osalta on se, että siellä kansallispuisto ei ole oikea hallinnollinen tapa toteuttaa sitä tavoitetta, joka teillä on. Kansallispuisto on aina hallinnollisesti valtion omistama alue. Kun järviylänköalueen 22 000 hehtaarista valtio omistaa vain reilut 1 000 hehtaaria mutta muut julkisyhteisöt, kaupungit, kunnat ja seurakunnat, noin 8 000—9 000 hehtaaria, niin minusta näistä kaikista julkisyhteisöjen omistamista maista pitäisi kansallispuistosta poiketa jollakin muulla hallinnollisella järjestelyllä turvata sellainen retkeilyalue tai muu luonnonalue, joka tähtäisi samaan kuin kansallispuisto. Mutta se ei ole kansallispuisto, ja sen tähden minä en aio ainakaan kannattaa tässä salissa sitä, että me edellytämme, että sinne perustetaan nimenomaan kansallispuisto, koska sen toteuttaminen edes näille kaupunkien ja kuntien maille on äärimmäisen vaikeaa. Ei ole mitään järkeä siinä, että valtio ostaisi Helsingin kaupungilta tuhansia hehtaareita maata Espoosta ja Vihdistä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vanhanen puolustaa nyt maanomistajien etuja tavalla, joka on anteeksiantamatonta mutta tyypillistä keskustalaisille poliitikoille. Siis ei olla valmiita tekemään sellaisia ratkaisuja Etelä-Suomessa, jotka ollaan valmiita tekemään Pohjois-Suomessa. Eli täällä joutuvat jo perustavaa laatua olevat kepulaiset intressit toisella tavalla uhanalaisiksi kuin jossain Suomussalmen Martinselkosen alueella.

Eli kyllä tilanne on se, että noin lähelle Helsinkiä on vaikea perustaa luonnonsuojelualuetta sen takia, että tarvitaan virkistyskäyttöön alueita, missä on vapaampi kulku- ja käyttömahdollisuus kuin luonnonsuojelualueella. Kansallispuisto on mielestäni erinomainen ratkaisu siihen ongelmaan, ja valtion täytyy joko lunastaa tai vaihtaa maata, eli on erilaisia vaihtoehtoja maajärjestelyjen suorittamiseksi. Valtiolla on onneksi siinä mielessä pelivaraa. Paras ratkaisu on, että se lunastetaan, tarvittaessa myös alueen yksityisiltä maanomistajilta. Myöskin kapungeilta sitä voidaan erityisesti vaihtaa mutta tarvittaessa myös lunastaa. Kyllä meidän täytyy pystyä tekemään sellaisia hallinnollisia ratkaisuja myös Etelä-Suomen suojelemiseksi, joita keskusta on valmis tekemään vain Pohjois- ja Itä-Suomessa ja vain valtion maille.

Mielestäni jos ed. Vanhanen ei ole valmis äänestämään tämän ratkaisun puolesta, niin hän vastustaa Etelä-Suomessa kaikenlaista luonnonsuojelua, pakenee tässä kysymyksessä hallinnollisten järjestelyjen suojiin ja välttelee itse kysymystä puhumalla hallinnon ongelmallisuudesta.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Vaikka keskustelu on lainehtinut ajoittain niin, ettei ole ollut aivan varmaa, mistä on puhuttu, onko puhuttu karvaisista ystävistämme tai kuka on kenties joutumassa milloinkin suden suuhun, niin kuitenkin haluan kannattaa ed. Seppäsen lausumaehdotusta. Ed. Pulliainenhan sitä ei kannattanut. Hän vain toivoi, että se saisi mahdollisimman suuren kannatuksen. Ed. Pulliainen on hieman kerettiläinen. Kun tämä ei liity hänen omaan vaalipiiriinsä, niin hän katsoo, ettei hänen tarvitse tätä kannattaa. Mutta minä siis kannatan ed. Seppäsen pontta.

Minusta ed. Varpasuon, ed. Sirkka-Liisa Anttilan, ed. Vanhasen ja muiden perustelut siitä, miksi ed. Seppäsen ponsiesityksessään mainitsema Nuuksion alue ei olisi sovelias kohde kansallispuistohankkeelle, ovat lähinnä olleet verukkeita. Kun tiedämme, että hallituksen superviikonlopun kriisipaketissa nimenomaan luonnonsuojelualueiden hankitaan varattuja määrärahoja aiotaan supistaa, sitä tärkeämpää olisi eduskunnan korostaa, että myös Etelä-Suomeen tarvitaan luonnonsuojelualueita, kansallispuistohankkeita jne. Tällä tavoin eduskunta voisi ilmaista tahtonsa siitä, ettei ainoastaan Pohjois-Suomeen vaan myös Etelä-Suomeen näitä alueita tarvitaan.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Seppäsen ja ed. O. Ojalan puheenvuorojen johdosta totean sen, että tämä pelkkä ponsi joka nyt on käsiteltävänä, ei

tuo markkaakaan rahaa. Tämän tyyppinen kannanotto, määrittely, pitää ottaa talousarvion yhteydessä, jolloin myöskin voidaan tarkoitukseen osoittaa varat.

Ed. Seppäselle totean, että on aivan sama asia, onko kyseessä maan omistaja, omakotitalon omistaja, kuka tahansa, jonka alueelle ollaan luonnonsuojelualuetta tekemässä. Molemmille pitää ihan samalla tavalla korvata, niin kuin perustuslaissa säädetään. Ydinkysymys on se, että valtiolla ei ole ollut riittävästi osoittaa rahaa, jotta näitä alueita olisi voitu myös Etelä-Suomeen muodostaa. Tammelassa on mm. Torronsuon kansallispuisto, joka on laajentumassa, mutta ei voi laajentua ennen kuin löytyy joko vaihtomaita tai lisää rahaa, jolla sitä voidaan yksityisten maille laajentaa. Eli tässä keskustelussa unohdetaan kokonaan se, ettei tämä pelkkä kannanotto tuo markkaakaan rahaa, ne rahat pitää ensin osoittaa, ja sen jälkeen on tämän tyyppisen kannanoton aika.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen sanoi kyllä aivan sen tosiasian, mikä näkyy tässä keskustelussa ja on näkynyt monen aikaisemmankin eduskunnan toiminnassa, eli kansanedustajat eivät ole valmiita tekemään sellaisia luonnonsuojeluratkaisuja Etelä-Suomeen, kuin ollaan valmiita tekemään Pohjois- ja Itä-Suomeen.

Jo tässäkin keskustelussa mainittu tosiasia, että Lapin läänin pinta-alasta on 25 prosenttia jollakin konstilla paketoitu, pitää varmasti paikkansa. Minä olen valmis kannattamaan jokaista esitystä jolla tuodaan luonnonsuojelupaketteja Etelä-Suomeen. Toivon, että Etelä-Suomenkin alueista saataisiin 25 prosenttia paketoiduksi. Toivottavasti Helsingistäkin löytyy joku tori, joka voidaan nimetä luonnonsuojelualueeksi. Kyllä Etelä-Suomen ihmiset joutavat samalla tavalla tulemaan toimeen luonnonsuojelualueiden kanssa kuin pohjoisenkin ihmiset ovat joutuneet jo vuosikymmeniä tulemaan. Kyllä se onnistuu.

Ed. V a r p a s u o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palautan vielä mieliin sen saman asian, mihin ed. Vanhanen viittasi, että tällainen ylimalkainen ponsi tässä yhteydessä ei aja asiaa yhtään eteenpäin. Me olemme kaikki samaa mieltä siitä, että Etelä-Suomessa on säilytettäviä alueita, luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoalueitakin, mutta tällä tavalla määriteltynä se ei ole ollenkaan tarkkaa.

Huomaan, että ed. Seppänen ja ed. O. Ojalakaan eivät edes muista, että eduskunnassa on vuosi kaksi sitten hyväksytty Tervalammen retkeilyaluetta koskeva laki, jolla nimenomaan tämän alueen, siis laajasti Nuuksion alueen, sisään kuuluvista valtion maista tehtiin retkeilyalue lailla, toistatuhatta hehtaaria. Minusta on aika mielenkiintoista, että tällainenkin asia tässä yhteydessä unohdetaan. Eli tällä alueella on jo ryhdytty käyttötarkoitusta selvitteleviin toimenpiteisiin, joihin ed. Vanhanenkin viittasi.

Mutta tässä yhteydessä tätä asiaa ei pidä ratkaista, koska se ei kuulu Martinselkosen luonnonsuojelualueen lakiesityksen yhteyteen tässä mielessä ollenkaan. Se pitää ratkaista erikseen, ja sen ratkaisemisesta myönteisesti olemme varmasti samaa mieltä: ed. Vanhanen ja ed. Viljanen ja minä, näistä näkemyksistä, mutta tällä tavalla sitä ei tule ratkaista, huitaisemalla.

Ed. P u l l i a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun mielestäni taas ed. Varpasuon näkemyksestä poiketen pitäisi huitaista nyt niin, että hyväksytään ed. Seppäsen aivan oikein muotoiltu ponsiehdotus. Tässähän annetaan nimenomaan, ja jälleen poiketen ed. S-L. Anttilan äskeisestä puheenvuorosta, ensinnäkin mahdollisuus periaatteelliseen kantaan ja sitten velvoitetaan ryhtymään neuvotteluihin, että periaatteellinen kanta toteutuisi. Kun neuvottelut on käyty sekä julkisyhteisöjen että yksityisten omistajien kanssa, niin tiedetään, mitä se maksaa. Sen jälkeen asia tulee budjettiesityksenä. Ed. Seppänen taitavana parlamentaarikkona on valinnut aivan oikean tien ja suvereenisti vie asiaa eteenpäin. Valitettavasti porvarillinen puoli ei pääse jyvälle ollenkaan siitä, mistä on kysymys.

Ed. S e p p ä n e n: Arvoisa puhemies! Samalla tavalla kuin ed. Pulliainenkin olisin korostanut, että ei tätä asiaa voi kaataa muodollisiin perusteisiin, eikä ed. Varpasuo ole eduskunnassa se henkilö, joka ilmoittaa, mistä sopii puhua ja mistä ei. Silloin, kun olemme eri mieltä kuin ed. Varpasuo, me valitsemme itse ne asiat, joista puhumme. Jos ed. Varpasuolle Vihdin kunnan kaavoittajana ei sovi, että me yritämme suojella Vihdin ja Kirkkonummen aluetta ja siellä olevaa alkuperäisluontoa vielä ihmisiltä, ed. Varpasuo ei voi kaataa sitä sillä argumentilla, että älkää keskustelko siitä asiasta, mikä ei sovi hänen pintaansa. Kyllä me

keskustelemme tässä yhteydessä tästä asiasta ja nimenomaan sillä perusteella, mikä tässä on esillä: On yleisiä asioita ja on erityisiä asioita. Me puhumme nyt yleisistä asioista.

Me olemme laajentamassa Suomessa luonnonsuojelualueiden verkostoa Martinselkosen luonnonsuojelualueen liittämiseksi siihen verkostoon. Me olemme valmiit tekemään sen jälkeenkin sellaisia ratkaisuja, jotka liittyvät Etelä-Suomessa tapahtuvaan luonnonsuojeluun. Toisin kuin ed. S-L. Anttila esittää, ei meidän tarvitse esittää rahoitusta. Jätämme sen asian hallitukselle, jolla on operatiivinen valta ehdottaa meille, kuinka se rahoitetaan. Emme me kansanedustajat kytke aloitteita, jotka me teemme, silloin kun ne eivät ole raha-asia-aloitteita, tiettyihin rahasummiin, vaan perustelulausumissa otamme yleistä kantaa. Nyt otamme yleistä kantaa luonnonsuojelun edistämiseen maassamme. Tapahtukoon se myös niin, että Nuuksion alue tulee siihen toivottavasti laajaan verkostoon mukaan, joka yhdistää Martinselkosen ja Nuuksion alueen.

Ed. L a a k s o : Rouva puhemies! Kiinnittäisin huomiota siihen, että yksikään hallituspuolueiden kansanedustajista ei ole noussut vastustamaan hallituksen ns. kriisipaketissa tekemää esitystä luonnonsuojelualueiden hankintaan käytettävien määrärahojen supistamisesta. Tästä syystä väite, joka oikealta kuuluu, että me olemme kaikki yksimielisiä luonnonsuojelualueiden hankkimisesta, ei pidä paikkaansa. Miksi tässäkään keskustelussa ei yksikään teistä, jotka sanotte olevanne luonnonsuojelualueiden hankinnan kannalla, ei esitä kriittistä huomautusta hallituksen suuntaan, vaikka hallitus supistaa niitä määrärahoja, jotka luonnonsuojelualueiden hankintaan olisivat käytettävissä? Sen sijaan te arvostelette hallinnollisin perusteluin ed. Seppäsen tekemää ponsiesitystä siitä, että ottaisimme periaatteessa myönteisen kannan kansainvälisestikin arvostetun Nuuksion alueen muuttamiseksi kansallispuistoalueeksi. Tässä on sellainen ristiriita, joka nähdäkseni kaipaisi selvitystä hallituspuolueiden kansanedustajien taholta.

Ed. K a a r i l a h t i : Arvoisa puhemies! Ed. Laakson puheenvuoron johdosta toteaisin, että mielestäni luontoa voi suojella huolimatta siitä, kuka maa-alueet omistaa. Tässä taloudellisessa tilanteessa, jonka ed. Laakso tietää ja jossa kansakuntamme on, ymmärrän hyvin, että hallitus lykkää luonnonsuojelumaa-alueiden hankintaa. Mielestäni lähtee meidän jokaisen asenteesta, suojelemmeko luontoa, eikä siitä, kuka maa-alueen omistaa.

Ed. H a l o n e n : Arvoisa puhemies! Kyllä me tiedämme, että se riippuu myös asenteista, mutta juuri sen takia me joudumme joskus käyttämään monissa muissakin asioissa lainsäädäntöä apuna. Haluaisin vain huomauttaa, että edellisen puhujan puheenvuorosta sai hiukan sen käsityksen, niin kuin luonnon voisi laittaa kaappiin tai pakastimeen odottamaan sitä, että tulee tarpeeksi rahaa.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Rouva puhemies! Olisin yhtynyt ed. Halosen sanoihin ed. Kaarilahden puheenvuoron johdosta. Ei näillä päätöksillä vielä kukkaron nyörejä tarvitse hellitellä, vaan varauksia suoritetaan ja katsotaan, etteivät todella keskieurooppalaiset pääse ostamaan luonnonvaraisia alueita, luonnonsuojelualueiksi ym. retkeilyalueiksi soveltuvia alueita.

Nimenomaan on tärkeätä, niin kuin ed. Seppäsen ponnessa todetaan, että näitä varauksia suoritetaan Etelä-Suomessa. Näistä on loistava esimerkki viime kaudelta, yksi on jo saatu: Teijon retkeilyalue. Ed. Jukka Roos meidän ryhmästämme teki lakialoitteen, johon tuli allekirjoittajia 122. Tämä alue todella varattiin retkeilyalueeksi, joka ei ole kaukana luonnonsuojelualueesta käyttötarkoitukseltaan. Toivoisin, että Etelä-Suomen edustajat, oikealla muun muassa ed. Varpasuo, joka käytti puheenvuoron, ottaisivat yhtä aktiivisen asenteen Etelä-Suomen alueiden säilyttämiseksi keskieurooppalaisilta ostajilta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Seppänen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että perusteluissa lausuttaisiin:

"Hyväksyessään lakiehdotuksen Martinselkosen luonnonsuojelualueen perustamisesta eduskunta toteaa, että luonnonsuojelualueita ja kansallispuistoja maassamme tarvitaan alkuperäisluonnon suojelemiseksi ihmisiltä.

Samalla eduskunta kiinnittää hallituksen huomion siihen, että näitä alueita on perustettu etupäässä maan pohjoisiin osiin sekä raja-alueille.

Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo eduskunnalle ensi tilassa esityksiä tällaisten alueiden

perustamiseksi myös Etelä-Suomeen, että Nuuksion alueelle perustetaan kansallispuisto ja että kyseisen alueen maanomistajien kanssa ruvetaan välittömästi neuvottelemaan kansallispuistojärjestelyistä.

Eduskunta edellyttää, että hallitus myös aloittaa välittömästi neuvottelut kuntien kanssa alueen kaavoituksen perusteista."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Seppäsen ehdotus "ei".

Ensimmäinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 63 ei-ääntä, 1 tyhjä; poissa 59. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotukset laeiksi taiteen perusopetuksesta sekä peruskoululain 26 §:n ja lukiolain 18 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 211/1991 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Ensimmäinen varapuhemies: Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Valtioneuvoston kertomus päihdeolojen kehityksestä vuonna 1990

Ainoa käsittely
Mainittu kertomus (K 10/1991 vp)
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 3.

Keskustelu:

Ed. Jääskeläinen: Arvoisa puhemies! Ehdotan asiaa pöydälle ensi viikon perjantain täysistuntoon.

Ed. Puisto: Arvoisa puhemies! En ymmärrä, miksi asia pyydetään siirrettäväksi. En usko, että tämän kaltaisen asian käsittelyssä muinakaan ajankohtina ainakaan enempää olisi väkeä salissa kuin tällä hetkellä on odottamassa pöydällepanoäänestystä, eli tässä vaiheessa on hyvä puhua.

Vuosittain esiin tuleva Alkon kertomus on siltä osin surullista käsiteltävää, että se tulee aina hyvin jälkikäteen. Nytkin me käsittelemme vuoden 1990 kertomusta. Todellisuudessa ongelmat ovat aivan toisen tyyppiset vuoden 1992 kevättalvella kuin ne ovat olleet maassamme miltään osin vuonna 1990.

Kertomusta käsitellessään valiokunta halusi korostaa istuvan hallituksen hallitusohjelman mukaisesti, että kaikkien kansalaisten hyvinvointipalvelut pitää taata. Erityisesti huomiota pitää kiinnittää ehkäisyyn, valistukseen ja varhaiseen hoitoonohjaukseen. Me tiedämme tänä päivänä, että maassamme ovat huumeet lisääntyneet. Erityisesti salakaupan myötä on tullut myös lasten ulottuville entistä enemmän alkoholijuomia. Alkoholin väärinkäyttö ja humalahakuinen juonti ei niinkään ole nuorten kuin lasten ongelma.

Olemme siinä tilanteessa, että sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ollaan supistamassa samanaikaisesti, kun huumeiden ja päihteiden väärinkäyttö on lisääntymässä. Sosiaalityöntekijöiden määrää ollaan vähentämässä ja lääkkeeksi annetaan sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden yhteistyövaade ilman, että osoitettaisiin määrärahoja terveydenhuollon henkilöstön koulutukseen, jotta he paremmin kykenisivät käsittelemään päihdeongelmaisten problematiikkaa. Käytännössä on todettu ja asiantuntijoiden lau-

suntojenkin mukaan on nähtävissä, että terveydenhuollon kautta hyvin vähän on tapahtunut hoitoonohjausta, mikä osoittaa, että hoitoon kykenemättömyyden vuoksi ongelmaa vähätellään ja se ohitetaan.

Oleellinen on myös määrärahakysymys ja kuntien taloudellinen tilanne. Asiantuntijalausunnoissa tulivat valitettavassa määrin esiin päihdehuoltolaitosten todella vakavat ongelmat. Päihdehuoltolaitostemme vajaakäynti ei ole hoidon tarvitsijoiden loppumista — valitettavasti emme ole päässeet siihen — vaan sitä, että kun kuntien sosiaaliraamit ovat tiukentuneet, niin reunalta putoavat ensimmäiseksi ne, jotka on helpoin jättää hoitamatta, jotka eivät nostata suurta kuntalaisten joukkoa puolustamaan itseään, ja näitä ovat päihdeongelmaiset ja heidän perheensä. Valiokunta esittää kannanotossaan mietinnössään myös tutkittavaksi kunnille vaikeana taloudellisena aikana mahdollisuutta Alkon voittovarojen käyttämiseen päihdeongelmaisten hoitoon ja kuntoutukseen.

Kun tiedämme jo tehdyt säästötoimet sosiaali- ja terveydenhuollon osalta, tiedämme työttömyysluvut ja hallituksen tekemien päätösten mukaan tulevat sosiaali- ja terveydenhuollon hirmuteot tässä maassa, toivon, että kuitenkaan ei jätettäisi niitä perheitä, joiden perheenjäsenenä tai omaisena on päihteiden tai huumeen käyttäjä, yksin puhumattakaan ongelmakäyttäjästä, joka itse tarvitsee apua. Mikäli nyt suljetaan silmät tältä asialta eikä nähdä sitä aikapommia, joka tikittää erityisesti nuorissa päihteiden väärinkäyttäjissä ja heidän perheidensä kestokyvyssä, niin harjoitamme todella lyhytnäköistä politiikkaa, jonka jäljet ovat mahdollisesti korjaamattomina meillä edessämme 5—10 vuoden kuluttua.

Ed. O. O j a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto minusta erittäin hyvin kiinnitti huomiota siihen todellisuuteen, mikä valtion säästötoimenpiteiden osalta tällä hetkellä kansalaisten arjessa on ja mitä seuraamuksia esimerkiksi säästöistä on päihteiden käytön lisääntymisenä ja siitä seuraavina vaikeuksina.

Valiokunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota myös siihen ongelmatiikkaan, että kun me nyt käsittelemme valtioneuvoston kertomusta vuodelta 1990, niin me olemme auttamatta kovin jälkijättöisiä. Olisi syytä päästä kehittämään tätä käytäntöä niin, että jo kertomusvuotta seuraavan kevään aikana valiokunta saisi tämän valtioneuvoston selostuksen, jolloin se olisi edes jollakin tavalla ajankohtainen. Nyt maailma muuttuu nopeasti, ja valitettavasti nämä muutokset ainakin päihdeolojen osalta ovat olleet koko ajan huonompaan suuntaan, joten vuoden 90 tilanne on aivan toinen kuin tänä päivänä.

Ed. Jääskeläinen on pyytänyt tätä asiaa pöydälle ensi viikon perjantaihin. Tietenkin näin voidaan tehdä, en sitä vastusta, mutta toisaalta kun ajatellaan, että aivan näistä samoista päihdeoloihin liittyvistä ajankohtaisista ongelmista meillä on mahdollisuus keskustella täällä kyllä valtion lisätalousarvion osalta ja monista muistakin asioista, niin en tiedä, mikä se peruste on, miksi pitää asiaa vielä lykätä. Kuitenkin tosiasia on se, että nyt on kyseessä vuoden 90 kertomus ja siitä annettava lausunto, niin valiokunta on ottanut vain tiettyjä asioita esille, joita se on halunnut tässä korostaa, nimenomaan ehkäisevää päihdetyötä, valistusta ja sitä, että päihdehuoltoon tulisi satsata riittävän ajoissa, jotteivät kustannukset olisi entistä kalliimpia, jos tätä apua lykätään. Tuntuu vähän oudolta lykätä tämä asia. Mikäli halutaan enemmän kuulijoita, sitten on perusteluja, mutta vuoden 90 kertomus on ollut ja mennyt ja tavallaan siihen ei voi palata.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. A l a - H a r j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto kiinnitti huomiota siihen, että vuoden 90 päihdekertomuksen yhteydessä tuli esiin, että terveydenhuolto ei ohjaa hoitoon päihdeongelmaisia. Näinhän ilmeisesti voi kyllä tulkita. Mutta jäi sanomatta varmaan ed. Puistolta se, miten tämä kunnissa tapahtuu. Probleemiksihan todettiin se, että vaikka terveydenhuolto toteaa hoidon ja päihteitten käyttäjän kuntoutuksen välttämättömäksi, tällainen henkilö ei kuitenkaan saa sosiaalipuolelta maksusitoumusta.

Asiantuntijoitten lausunnoista selvisi, että ei ole estettä, etteikö terveydenhuoltokin voisi näitä maksusitoumuksia antaa, mutta kunnissa näyttää olevan se käytäntö, että nämä rahat on varattu sosiaalipuolelle. Sen takia siellä tapahtuu se blokki niin, että päihdeongelmaiset eivät pääse kuntoutukseen, joten aivan oikein nyt kannattaa, niin kuin lausuimmekin tästä päihdekertomuksesta, jatkossa rahoitus järjestää sieltä, mistä hoitoonohjauskin tapahtuu. Näin toivon mukaan saadaan ongelmakäyttäjätkin hoitoon, koska juuri päihteitten käyttäjien hoidossa on

erittäin tärkeää oma motivaatio, hyvin harvaa voidaan väkisin hoitaa.

Toinen asia, joka tuli esiin, oli se, että päihdehuollon laitokset ovat olleet vajaakäytössä. Huomautan, että SVOL-lain voimaan tultua näissä laitoksissa ei ole voitu hoitaa ketään, joka itse maksaa, vaan kaikkiin on tarvittu juuri julkisen sektorin maksusitoumus, ja koska kunnilla ei ole ollut varaa ostaa, niin nämä laitokset ovat toimineet vajaakäytössä.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Puisto ansiokkaasti kiinnitti huomiota siihen, että alkoholiongelmiin liittyvä syrjäytyminen saattaa aiheuttaa hyvin suuria ongelmia ja välillisiä vaikutuksia, joita on vaikea ennakoida, jos tehdään hyvin radikaaleja säästöjä sosiaalipuolella.

Ongelmanahan on, kuten aiemmin on todettu, että tämä kertomus on ajastaan jäljessä ja sen myötä voidaan puhua hyvin paljon siitä, mitä on aiemmin tapahtunut, vaikka itse asiassa pitäisi puhua tulevaisuuden suuntaviivoista ja niistä käytännössä käytetään myös paljon puheenvuoroja.

Tämän kertomuksen jälkeen on mielestäni tullut esiin paljon uusia päihteisiin liittyviä kysymyksiä, jotka liittyvät huumeiden käyttöön, lasten imppaukseen jne. kuin myös päihteistä annettavaan valistukseen ja sen asiallisuuteen.

Eräänä uutena ongelmana on tullut myös uususkonnollisten yhteisöjen kuten scientologien harjoittama toiminta, jonka tarkoituksena on ei niinkään vieroittaa ja saada huumeiden käyttäjistä täysin riippumattomia vaan saada aikaan uuden tyyppistä riippuvuutta ja nimenomaan uususkonnolliseen suuntaan.

Tällaisia kysymyksiä tässä kertomuksessa kuten myöskään monia muita laadullisia kysymyksiä ei ole käsitelty. Sen vuoksi kannatan sitä valiokunnan ajatusta, että tämä kertomus tulisi käsitellä mahdollisimman pikaisesti kyseisen vuoden jälkeen ja pikemmin suunnata tulevaisuuteen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pyysin vastauspuheenvuoron ed. Puiston puheenvuoron johdosta. Olen hyvin pitkälti samaa mieltä siitä, että tulee olla huolissaan päihdeongelmaisten hoidon jatkuvasta rappeutumisesta ja tason alenemisesta. Heillähän on tilanne se, että vaikka tällä hetkellä näyttää alkoholin kulutus laskevan, niin se ei toki laske ongelmaisten joukossa vaan yleensä sellaisissa perheissä, joissa alkoholiongelmaa ei sellaisenaan ole, vaan joissa alkoholin käyttöä on alettu alentaa ihan taloudellisista syistä.

Mutta olisin odottanut ed. Puiston huomioivan myöskin sen, että ei yksinomaan ole niin, että meillä vähennetään hoitohenkilökuntaa ja tällä tavalla, vaan meillähän tehdään muutakin. Perniön ja Lapinlahden alkoholistihuoltolat on tyhjennetty ja siirretty pakolaisten käyttöön ja heitetty sieltä ulos alkoholiongelmaiset. Tämä on syysteemiä, mitä maassa on harjoitettu esimerkiksi tämän hallituksen alkuaikoina. Tämän tyyppinen on suuntaus. Kuulemma eräillä paikkakunnilla ollaan suunnittelemassa samaan tarkoitukseen tyhjentää edelleen vastaavanlaisia laitoksia. Toivottavasti ei vanhainkotien puolelle kuitenkaan mennä vaan pyritään edes ne pitämään suomalaisten käytössä.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harjan puheenvuoron johdosta pyysin vastauspuheenvuoron. Totta on, että terveydenhuollon hoitoonohjauksen vähäisyyden takana on raha. Samalla tavalla SVOLin voimaantulon jälkeen maksusitoumusten antamisessa kyse on rahasta. Erityisesti, kun ensi vuoden alusta todennäköisesti voimaan tuleva valtionosuusuudistus antaa kunnille entistä suuremman mahdollisuuden päättää, keitä hoidetaan ja missä, toivon, että asenteet muuttuisivat, jotta nähtäisiin pidemmälle ja havaittaisiin, että kaikkien alkoholistien ja huumeiden ja päihteiden väärinkäyttäjien kohdalla ongelma ei poistu. Kaikki eivät kunnankamreerienkaan toivomuksesta poistu luonnollista tietä vaan vaativat entistä kalliimpaa ja monimutkaisempaa hoitoa, ja yhä useampi heidän ympärillään tarvitsee sitä jatkossa. Enpä usko, että valtionosuusuudistuksen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehistä koottu perusturvalautakunta suodattaa näitä valituksia ulos, mikäli valiokunnan toivomuksen mukaan motivoitunut päihteiden väärinkäyttäjä jää vaille hoitoa silloin, kun hoidosta olisi vielä todellista apua.

Sitten ed. Aittoniemelle: Asian kuin asian yhteydessä saa tietysti pakolaisetkin tuotua esiin. Totta on, että joihinkin hoitolaitoksiin on väliaikaisesti sijoitettu pakolaisia. Mutta tämä ei ole pakolaisten vika. Meillä ei hoideta päihteiden väärinkäyttäjiä. Meillä ovat nytkin toiminnassa olevat laitokset kaatumaisillaan taloudellisiin vaikeuksiin.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttilalle huomauttaisin, että mainitsemanne säästöt eivät olleet vaikuttaneet vielä vuonna 90, jota käsiteltävänä oleva päihdekertomus kuvaa, joten tilanne oli silloin jo vaikea eikä ole tämän ja viime vuoden säästöjen seurausta.

Ed. Puistolle myöskin huomauttaisin, että mainitsitte, että tässä tulevat esiin sosiaali- ja terveydenhuollon hirmuteot. En ymmärrä tällaista kieltä. Ei sosiaali- ja terveydenhuolto tee tuhoa vaan korjaavaa, tukevaa ja parantavaa työtä. Päihteethän tuhoavat ihmisiä, ja juuri sosiaali- ja terveydenhuolto tekee parhaansa näiden ihmisten auttamiseksi. Mutta tarvitaan myöskin omaa motivaatiota, ja nyt kun taloudelliset resurssit vähenevät, tarvitaan myöskin mahdollisuus huumeiden ja alkoholin käyttäjille itse kustantaa omaa hoitoaan. Olen iloinen, että tässä päihdekertomuksessa mainitaan sekä oma motivaatio että myöskin mahdollisuus itse kustantaa omaa kuntoutustaan.

Ed. Kallis (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Puisto toi varsin tärkeitä asioita esiin varsinaisessa puheenvuorossaan ja vastauspuheenvuorossaan. Oikeastaan hän puhui pääasiallisesti hoidosta ja siihen tarvittavasta määrärahasta. On aivan oikein todeta, että sosiaaliviranomainen kaikilla sektoreilla on näin taloudellisesti huonona aikana säästänyt väärästä päästä.

Varsinaisessa puheenvuorossa ed. Puisto puhui aikapommista, ja ilmeisesti hän uskoo myös siihen, että on olemassa todellinen aikapommi. Näin ollen meidän tulisi kaikilla tasoilla tunnustaa, että tällainen aikapommi on olemassa ja että ongelmat kasvavat, mikäli ennalta ehkäisevään työhön ei kiinnitetä huomiota. Minusta meidän tulisi valistukseen ja kaikkeen ennalta ehkäisevään työhön panostaa, ettei tarvitsisi niin paljon hoitoa ja hoitoon tarvittavaa määrärahaa.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin ed. Kalliksen puheenvuoroon: Kaikki mahdollinen, mitä voidaan tehdä puheena olevalla alueella, on tarpeen, kaikki mahdolliset väylät.

Mutta sitten, jotta ei jäisi eduskunnan pöytäkirjoihin väärään ohjaavia lausumia, haluan ed. Ala-Harjalle korjata, että minä en puhunut sosiaali- ja terveydenhuollon hirmuteoista vaan hallituksen vielä tämän vuoden, 1992, aikana sosiaali- ja terveydenhuoltoon kohdistamista hirmuteoista, jotka tulemme näkemään tässä maassa ja jotka tulevat nytkin esillä olevan asian — päihdehuollon, päihteiden väärinkäyttäjien, raittiustyön, ennalta ehkäisemisen ja kuntoutuksen — aluetta heikentämään, puhumattakaan monista muista alueista. Näistä hirmuteoista minä puhuin. Näistä on päätetty pari viikkoa sitten hallituksen dramaattisessa televisionäytelmässä.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harjalle totean, että mielestäni monet kysymykset, jotka liittyvät tämän päivän asioihin, ovat kuitenkin lopulta tärkeämpiä kuin se, mitä on menneisyydessä tapahtunut, vaikka toki eduskunnan täytyy valvontatehtäväänsäkin suorittaa. Sen vuoksi mielestäni, kun tulevaisuutta ja esimerkiksi säästötoimia tarkastellaan, on kiinnitettävä tulevaisuudessa entistä suurempaa huomiota erilaisten hoitomuotojen laadulliseen tarkasteluun.

Otin äskeisessä vastauspuheenvuorossani esiin myös sen tyyppisen valistuksen, joka ei mielestäni johda päihteiden väärinkäyttäjien riippumattomuuteen vaan toisen tyyppiseen riippuvuuteen. Nyt sitten, jos säästöstä on seurauksena se, että erilaiset uususkonnolliset yhteisöt käyttävät tilannetta hyväkseen ja hädänalaisia ihmisiä, näen, että tämä ongelma on melkoinen, eli laadullista tarkastelua tarvitaan koko ajan. En usko, että kuitenkaan on mitään sellaista sataprosenttista tapaa, jolla me saisimme kaikki ihmiset eroon päihteistä. Mielestäni alkoholismin ja muiden riippuvuuksien taustalla on niin monisyisiä erilaisia tekijöitä, että erilaisista tieteen lähtökohdista voidaan kehittää hyviä hoitomuotoja, mutta niiden laatua tulee tarkastella.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttilan äsken käyttämän puheenvuoron johdosta totean sen, että ihannetilanne tietysti olisi se, että me kykenisimme toimimaan niin, että ongelmia ei syntyisi. Silloin pitäisi panostaa entistä enemmän kodin ja koulun kasvatustehtävään. Siis sieltähän lähtee oikea asenne alkoholiin. Se on nimenomaan koulun ja kodin kautta saatava iskostetuksi lapsiin ja nuorisoon. Pitkälti valitettavasti vain tänä päivänä on se tilanne, että erittäin monessa perheessä on jo sinällään alkoholin väärinkäyttöongelmia, joten ei ole suinkaan ihme, että ongelmat kasaantuvat ja myös monta kertaa lapset joutuvat näiden ongelmien kanssa aikanaan tekemisiin. Sinne yhteiskun-

nan perussoluun meidän pitäisi panostaa entistä enemmän ja sen hyvinvointiin.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. U. Anttilalle vastaan, että päihdekertomushan ei sinänsä ollenkaan koskekaan scientologiariippuvuutta, mutta on ihan hyvä, että tämäkin asia otetaan esiin. Todella olen sitä mieltä, että meidän täytyisi koulutuksessa aivan lastentarhaiästä lähtien korkeakoulutasolle saakka tuoda enemmän oikeaa tietoa niin päihteistä, alkoholista kuin myös henkisistä huumeista. Olen aivan samaa mieltä. Kodin vaikutus ja merkitys on erittäin ratkaiseva, mutta me emme voi vaikuttaa siihen, minkälaisia kodit ovat, suoranaisesti. Mutta tietoa täytyy antaa, oikeaa tietoa, ja sitä pitäisi tulla myös meidän kustantamistamme julkisista tiedotusvälineistä eikä vain alkoholia ihannoivaa tietoa, joka on välillistä asenteenmuokkausta. Olen sitä mieltä, että tieto ensin ja hoito sitten vasta myöhemmin, jos on aihetta.

Mutta meillä todella on tulossa suuri probleemi jo pelkästään alkoholin käytöstä, koska tällä hetkellä on laskettu, että Suomessa 10 prosenttia suomalaisista on alkoholisteja ja nuorista 12—18-vuotiaista käyttää runsaasti alkoholia noin 18 prosenttia, joten kymmenen vuoden kuluttua todella on tulossa aika suuri probleemi heidän hoidostaan.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran en voi olla puuttumatta ed. S-L. Anttilan yleispuheenvuoroon. Ymmärrän, että hän on hyvin monien alojen asiantuntija, ja siksi uskon, että hän myös tietää sen, että puhuessaan perheen ja koulun vastuusta hän tietää sen, että jotta perhe kykenisi hyvin huolehtimaan lapsistaan ja opastamaan heitä, heille tulee tarjota yhteiskunnan tuella asunto, työ, toimeentulo, tarvittavat palvelut ja elinkelpoinen ympäristö. Samoin koulu tarvitsee varoja, ammattitaitoista henkilökuntaa ja kunnon määrärahat voidakseen toimia. Jos perheet tarvitsevat tukea tässä ongelmassa, ne tarvitsevat todella ammattitaitoisia perheterapeutteja ja auttajia. Ed. S-L. Anttila, juuri kaikkia näitä elementtejä, niin ammattitaitoa kuin palveluja, asuntoa, työtä ja muuta, teidän edustamanne hallituspuolue on vähentänyt.

Ed. U. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ilmaisin äsken itseni varsin huonosti, ja se, miksi viittasin scientologeihin, johtuu siitä, että he harjoittavat omalla tavallaan huumevieroitusta. Mikäli esimerkiksi yhteiskunta ryhtyy tällaiseen toimintaan satsaamaan, on seurauksena se, että huumeista vieroitettavat siirtyvät ojasta allikkoon, riippuvuudesta toiseen. Siihen viittasin. Sitä, millaisia kaikkia henkisiä riippuvuuksia tämä maa on täynnä, ilmeisesti päihdekertomus ei voi sisältää eikä tule myöhemminkään käsittelemään.

Tämän pohjalta halusin kiinnittää huomiota siihen, että päihdehuollon menetelmiä on tarkasteltava laadullisesti mahdollisimman hyvin. Niitä on myös uudelleenarvioitava. Eräänä hyvänä esimerkkinä imppauksen vastaisesta työstä on muutaman vuoden takainen Vantaan nuorisotoimen kampanja, jossa pyrittiin saamaan nuoret irti imppauksesta sellaisin ottein, että nuorisotyöntekijä todella altisti itsensä. Ryhmiä pyrittiin saamaan hajalle niin, että jengin johtaja, joka sai muut lapset mukaan imppaukseen, ei ollut paikalla. Siis menetelmällisesti tarvitaan kehittelyä, ja päihdekysymys on niin laaja, että sen vuoksi menetelmiä pitää olla useaan suuntaan.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin ed. Puistolle totean, että ainakaan itselläni ei ole ollut tarvetta arvioida kenenkään kansanedustajan asiantuntemusta, onko asiantuntija tai vähemmän asiantuntija. Sen tekevät vaaleissa äänestäjät joka neljäs vuosi. Tämä ystävällisenä huomautuksena.

Mutta sen sijaan se, mitä ed. Puisto puheenvuorossaan totesi, on puhtaasti sosialidemokraattisesta ideologiasta lähtevää tavoitetta: Yhteiskunnan pitää kaikesta kantaa huoli ja vastuu.

Olen ed. Puiston kanssa siitä samaa mieltä, että totta kai meidän täytyy toimia niin, että ihmisillä on työtä ja toimeentuloa. Mutta oikeat asenteet eivät ole rahasta kiinni. Meillä on tavattoman paljon esimerkkejä. Ajatellaan 10—20 vuotta taaksepäin. Perheissä oli vielä kuudesta kahdeksaan, jopa kymmenen lasta. Siellä tultiin toimeen aika niukoissa olosuhteissa mutta silti kyettiin kasvattamaan asenteiltaan oikeita, terveitä kansalaisia. Tästä on paljon esimerkkejä. Ei maallinen mammona ympärillä auta, jos asenteet eivät ole oikeat.

Ed. Paloheimo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin vastaan ed. Puistolle sikäli, että kun hän esittää, että perheessä pitää olla työtä, asuntoja jne. tai sitten lapsista tulee

alkoholisteja, tämähän se logiikka taisi olla, niin se logiikka ontuu. Se ontuu sikäli, että maailmassa on huomattavan paljon köyhempiä maita kuin Suomi, joissa ihmisillä ei ole työtä eikä asuntoa, eikä siitä huolimatta heidän lapsistaan tule alkoholisteja. Samoin Suomessa on eletty aikoja, jolloin on oltu paljon köyhempiä kuin nykyisin, eikä silloinkaan tämä ongelma ollut sellainen kuin nykyisin.

Nähdäkseni tämän tyyppisiä väitteitä ei pitäisi esittää. Ei pitäisi kytkeä toisiinsa sellaisia asioita, joilla ei selvästikään ole mitään suoranaista riippuvuussuhdetta. Muuten saattaa herätä sellainen epäilys, että haluaa käydä sen tyyppistä kytkykauppaa, että me emme saa toista ongelmaa ratkaistuksi emmekä haluakaan ratkaista sitä, ellei toistakin samalla ratkaista. Yritetään myydä jotakin toista asiaa jonkin toisen varjolla ilman, että niillä on varsinaisesti mitään riippuvuussuhdetta keskenään.

Ed. Puisto (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin mielenkiintoinen pääsiäisen kotiinlähtökeskustelu, jossa voidaan kääntää asioita ihan miten vain, jotta voidaan käyttää puheenvuoro. Ed. Paloheimo hyvin varmasti ymmärsi puheeni ed. S-L. Anttilalle, joka oli esittänyt, että vastuu on lähinnä koulun ja kodin. Tätä en kiistänyt vaan sanoin, että yhteiskunnan tulisi tukea perheitä, jotta ne voisivat saada mainitsemani peruselementit tullakseen paremmin toimeen yhteiskunnassa ja voidakseen enemmän satsata voimavarojaan lastensa huoltamiseen. Mutta en pienimmässäkään määrin väittänyt, että lapsista, joille hallituspuolueet mm. eivät haluaisi antaa mitään tukea, kaikista tulisi alkoholisteja tai että köyhien lapsista tulisi alkoholisteja. Mutta mitä suurempaan ahdinkoon vanhemmat ajetaan, sen vaikeampi heidän on ehkä löytää energiaa lastensa täysipainoiseen tukemiseen tänä päivänä. Onneksi meillä on vahvoja yksilöitä ja perheiden ympärillä vapaaehtoisia tukirenkaita, jotka tukevat, kun kaikki ammattihenkilöt on toimestaan jo purettu.

Ed. Hiltunen: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan ed. Jääskeläisen tekemää pöydällepanoehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus asian pöydällepanosta ja ehdotusta on kannatettu, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Jääskeläinen ed. Hiltusen kannattamana ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi viikon perjantain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Jääskeläisen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi viikon perjantain täysistuntoon.

7) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 26
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 4

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 4.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

8) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 4 (HE 34)

9) Talousvaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 33)

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 11 (HE 30)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi viikon keskiviikkona kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.33.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen